

# Para Tutumunun Kariyer Hedefleri Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma

## *Impact of Money Attitude on Career Goals: A Survey on Undergraduate Students*

Ömür SÜER<sup>1</sup>, Hasan F. BAKLACI<sup>2</sup>, Ecem KOCAER<sup>3</sup>

### ÖZET

Bu çalışmanın amacı, para tutumunun, kariyer hedefleri üzerindeki etkisini incelemektir. Üniversitelerin lisans düzeyinde okuyan öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada, ortalama farkları ve çoklu lineer regresyon modeli kullanılmıştır. Analizler sonucunda, erkeklere göre kadınların parayı bir güç ve prestij sembolü olarak görme eğilimlerinin daha düşük olduğu, daha tutumlu ve finansal planlamaya daha eğilimli oldukları tespit edilmiştir. Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler ile parasal kaygıları daha yoğun olan bireylerin, çalışacakları işin dolgun maaşlı olmasını daha çok önemsedikleri de elde edilen bulgulardan bir diğeridir.

**Anahtar kelimeler:** Para tutumu, para tutumu ölçeği, kariyer, kariyer seçimi

### ABSTRACT

The objective of this study is to examine the impact of attitude towards money on career goals. The sample consists of undergraduate students and the data are examined using mean differences and multiple linear regression model. The main findings show that women tend to see money as a symbol of power and prestige. The findings also denote that women are more economy-minded, and are more prone to financial planning than men. The proponents of money as the symbol of power and prestige and those with more intense monetary concerns attach great importance to having high salaries in their profession.

**Keywords:** Money attitude, money attitude scale, career, career choice

## 1. GİRİŞ

Günümüzde *para*, insan hayatının önemini gün geçtikçe arttıran bir parçasıdır. Öte yandan, paranın her şey demek olmadığı ve önemini, aslında bireyin paraya yüklediği anlamın belirlediği de bilinmektedir. İş hayatındaki performans, mesleki tatmin, politik yönelim, paraya yönelik tutumun sosyal hayatı etkilediği alanlardan birkaçıdır. Paraya yüklenen anlamın bireyden bireye farklılık gösterdiği göz önünde bulundurulduğunda, davranış farklılıklarının değişik alanlardaki (örneğin, işgücü piyasaları) etkilerini doğru anlayabilmek için, bireylerin para tutumlarının incelenmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda yürütülen bu çalışmanın amacı, üniversitelerin lisans düzeyindeki öğrencilerinin para tutumlarının, kariyer hedefleri üzerindeki etkisini incelemektir.

Çalışmanın giriş bölümünü takip eden bölümde, para tutumu kavramı ele alınmakta ve bireyin paraya

yönelik tutumunu belirleyen faktörler üzerinde durulmaktadır. Ardından, literatürde para tutumunu ölçmeye yönelik olarak geliştirilen farklı ölçeklere değinilmektedir. Bir sonraki alt başlık ise, kariyer hedefleri üzerine gerçekleştirilmiş araştırmalara odaklanmaktadır. Sonraki bölümde, para tutumunun kariyer hedefleri üzerindeki etkisi, üniversite lisans öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde incelenmektedir. Analizlerin ardından gelen bölümde sonuçlar özetlenmektedir.

## 2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

### 2.1. Para Tutumu Kavramı ve Para Tutumu Üzerine Yapılan Araştırmalar

Greco (2001: 27) parayı bir değiş tokuş aracı, hesap birimi, rezerv değeri, yahut bir ödeme aracı olarak tanımlamaktadır. Taneja (2012) materyalist

<sup>1</sup>Doç. Dr., Galatasaray Üniversitesi, osuer@gsu.edu.tr

<sup>2</sup>Prof. Dr., İzmir Ekonomi Üniversitesi, hasan.baklaci@ieu.edu.tr

<sup>3</sup>Galatasaray Üniversitesi, ecem.kocaer@hotmail.com

dinamikler üzerine kurulu günümüz dünyasını göz önünde bulundurarak, paranın bir mutluluk ve refaha ulaşma aracı olduğunu ifade etmektedir. Roberts ve Sepulveda'ya göre (1999), işyerindeki performans, politik yönelim, hayırseverlik, çevre duyarlılığı, para tutumunun sosyal hayatı etkilediği alanlardan birkaçıdır. Taneja'ya (2012) göre paraya yönelik tutum, çocukluk dönemi deneyimlerine, eğitim geçmişine veya sosyoekonomik statüye göre şekillenmektedir. Benzer bir biçimde, Engelberg ve Sjöberg (2006), para tutumunun önemli belirleyicileri olarak bireyin eğitimini, mesleki deneyimini ve parasal konulardaki alışkanlıklarını göstermektedirler.

Para tutumu üzerine yapılan ilk çalışmalardan biri, 1968 yılında Price tarafından Amerika'da gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, ekonomi, psikoloji ve sosyal psikoloji alanlarında kullanılan kavramları harmanlayarak, aile içi ekonomik değer sistemini açıklayabilecek bir ölçek geliştirmektir. Q-sort tekniğinin kullanıldığı araştırmada, ailelerin ekonomik değerlerine ilişkin ifadeler 5 farklı kategoride gruplandırılmıştır: statü, güvenlik, kendini gerçekleştirme, kendi isteklerine düşkünlük ve inanç. Bu alandaki literatürde yer bulmuş dört temel para tutumu ölçeğini şöyle sıralayabiliriz : (1) Para Tutumu Ölçeği / Money Attitude Scale / MAS (Yamauchi ve Templer, 1982); (2) Parasal İnanç ve Davranışlar Ölçeği / Money Beliefs and Behaviors Scale / MBBS (Furnham, 1984); (3) Para Etiği Ölçeği / Money Ethic Scale / MES (Tang, 1992); (4) Para Aşk Ölçeği / Love of Money Scale / LOMS (Tang ve Chiu, 2003).

Önceki çalışmalardan yola çıkarak, Yamauchi ve Templer (1982) para tutumunu ölçmeye yönelik standart bir araç geliştirmeyi amaçlamışlar ve paranın üç psikolojik boyutunu şöyle kavramsallaştırmışlardır : (a) *güvenlik* boyutu; (b) *elde tutma* boyutu; (c) *güç/prestij* boyutu. Ardından, bu üç boyutu yansıtan 62 maddeden oluşan, 7'li Likert ölçeği kullanılan bir anket hazırlamışlardır. Los Angeles ve Kaliforniya'da yaşayan 300 gönüllüye uygulanan anket verileri faktör analizi yöntemiyle analiz edilmiş ve sonuçta 5 faktöre ulaşılmıştır : *güç/prestij*, *elde tutma-zaman*, *güvensizlik*, *kalite*, *kaygı*. Araştırma, *güç/prestij* faktörüne ait ifadelerde skoru yüksek çıkan bireylerin, parayı bir başarı sembolü olarak gördüklerini, diğer insanları etkileme aracı olarak kullandıklarını ve statü arayışlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışma, *elde tutma-zaman* faktörüne ait ifadeleri kendine yakın bulanların, geleceğe dair planlar yapmayı önemsettiklerini ortaya koymaktadır. Öte yandan, *güvensizlik* faktörüne ait ifadelerde yüksek skora sahip kişilerin,

parasal konularda şüpheli ve çekingen bir tutum sergiledikleri görülmektedir. *Kalite* faktörü dahilindeki ifadeleri kendine yakın bulan bireylerde, istenen kalitede mal ve hizmetlere ulaşmak amacıyla fazla para ödeme eğiliminin yüksek olduğu saptanmıştır. *Kaygı* faktörüne ait ifadelerde ise, yüksek skora sahip bireylerin, parayı hem bir kaygı kaynağı, hem de huzursuzluktan korunma aracı olarak gördükleri anlaşılmış ve para konusunda endişeli tutum sergiledikleri görülmüştür. 29 maddeden oluşan Para Tutumu Ölçeği, kalite faktörünün çıkarılmasıyla son halini almıştır. Bunun sebebi, kalite faktörünün aslında güç/prestij faktörü ile aynı teorik temele dayanıyor olmasıdır. Bu ölçek, ilerleyen yıllarda pekçok araştırmacı tarafından kullanılmıştır (Roberts ve Sepulveda, 1999; Roberts ve Jones, 2001; Engelberg ve Sjöberg, 2006; Bonsu, 2008; Li ve diğerleri, 2009; Bhardwaj ve Battarcharjee, 2010; Wong, 2010; Khare, 2014).

Yamauchi ve Templer'in (1982) ardından Furnham (1984), Parasal İnanç ve Davranışlar Ölçeği adıyla literatüre giren bir ölçek geliştirmiştir. İnançlara dair 60 farklı ifadeyi içeren bir anketi İngiltere'de yaşayan 256 kişi üzerinde uygulayan Furnham, faktör analizi sonucunda 6 adet faktöre ulaşmıştır : *saplantı*, *güç/harcama*, *elde tutma*, *güvenlik/muhafazakarlık*, *yetersizlik hissi* ve *çaba/kabiliyet*. Bu çalışmada, ailenin gelirinin, eğitiminin, politik yöneliminin; çocukların ileride sahip olacakları bağımsızlık duygusu ve tasarruf etme gibi unsurları etkilediği ortaya konmuştur.

Bir diğer para tutumu ölçeği Tang (1992) tarafından geliştirilmiş ve Para Etiği Ölçeği olarak adlandırılmıştır. Ölçeği oluşturan faktörlerden *iyi*, paraya yönelik olumlu tutumu; *kötü*, paraya yönelik olumsuz tutumu; *başarı*, paradan ziyade onunla yapılabileceklerle odaklanan tutumu; *özsaygı*, parayı uzmanlık ve yeteneğin bir sembolü olarak görme tutumunu; *bütçe*, paranın nasıl kullanıldığına/elde tutulduğuna dair tutumu; *özgürlük* (*güç*) parayı bir özgürleşme, otonomi sağlama ve başkalarını etkileme aracı olarak görme tutumu olarak karışımıza çıkmaktadır.

Tang ve Chiu'nun (2003) Para Aşk Ölçeğinin dört boyutu bulunmaktadır: Paranın önemli ve değerli olduğuna odaklanan, önem; paranın başarı unsuru olduğuna odaklanan, *başarı*; paranın çalışmaya sevkeden bir araç olduğunu ifade eden, *sevkedici*; paranın zenginlik sembolü olduğunu ifade eden, *zengin* boyutları. Tang, Tang ve Luna-Arocas (2005) ve Monteiro ve diğerleri (2015) çalışmalarında bu ölçekten faydalanmışlardır.

Bu alanda gerçekleştirilmiş başka çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmaların bir bölümünde farklı ölçekler birarada kullanılmıştır (Lim ve Teo, 1997; Oleson, 2004; Keller ve Siegrist, 2006; Beutler ve Gudmunson, 2012).

## 2.2. Kariyer Seçimi

Kariyer, insan hayatındaki pek çok faktörden etkilenen ve bireyin yaşamı üzerinde büyük etkisi olan bir süreçtir. Bireyin geleceğini belirleme gücüne sahip hayati bir tercih olarak nitelendirilebilecek kariyer tercihinin hangi kıstaslar göz önünde bulundurularak yapıldığını anlamak, hem işgücü piyasasına girmek üzere olan yeni mezunlar, hem çalışanlar, hem işverenler, hem de kariyer danışmanlığı alanındaki uzmanlar açısından önem arz etmektedir. Lau ve Pang (1995) Hong Kong'da yaşayan Çinli üniversite öğrencilerinin kariyerlerine yönelik beklentilerini, algılarını ve mezuniyetlerinin hemen öncesindeki ihtiyaçlarını incelemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak, hem anket, hem mülakat, hem de odak grup çalışmasından yararlanılmıştır. Hong Kong'da bir üniversitenin farklı

bölümlerinde son sınıf öğrencisi olan 23 kişiden oluşan örneklem, sekizer kişilik iki odak gruba ayrılmış, kalan yedi kişi ile ise birebir mülakatlar yapılmıştır. Görüşmeler esnasında öğrencilere, kariyerin kendilerine ne anlam ifade ettiği, kaç yıllık bir kariyer planına sahip oldukları, meslek ve kariyer arasındaki farkın ne olduğu, ilk işlerini seçerken hangi kriterleri göz önünde bulunduracakları gibi sorular sorulmuştur. Toplanan verilere transkripsiyon ve içerik analizi yapılmıştır. Öte yandan, farklı bölümlerden öğrencilerin katılımıyla 492 geçerli anket elde edilmiştir. Bu verilerle karşılaştırılmak üzere bir başka veri kaynağı olarak 1993 yılına ait Yıllık Yeni Mezun İstihdam Anketi verileri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, üniversite son sınıf öğrencileri kariyere dört başlık altında toplanabilecek şu anlamları yüklemektedirler: uzun vadeli meslek, devamlı gelişim, kişisel ilgi alanı, işgücü piyasasının talebi. Öte yandan, araştırmaya katılan gençlere, ilk işe girerken dikkat edecekleri unsurların neler olduğu sorulmuş ve sonuçta şu beş kriter en önemliler olarak tespit edilmiştir: İşin sunduğu mesleki gelişim fırsatları, terfi imkanları, dolgun maaş, kariyer planı ile uyumluluk ve eğitim imkanları. Bu konudaki çalışmaların bir kısmı Tablo 1'de özetlenmektedir.

**Tablo 1:** Kariyer Seçimi Üzerine Yapılmış Araştırmalar

Yazarlar	Örneklem	Amaç	Yöntem
McLean, Smits ve Tanner (1996)	ABD	Kariyer tercihinde maaşın önemini incelemek.	Anket
Lent ve diğ. (2002)	ABD	Mesleki alan seçimlerini etkileyen faktörleri araştırmak.	Mülakat
Özbilgin, Küskü ve Erdoğmuş (2005)	Türkiye, İsrail ve İngiltere	Mikro ölçekte bireysel; orta ölçekte kurumsal ve ilişkisel; makro ölçekte ise yapısal katmanların, kariyer tercihlerine etkilerini incelemek.	Anket
Tomlinson (2007)	Birleşik Krallık	Öğrencilerin işgücü piyasasına yönelik algılarını ve gelecekteki kariyer gelişimleri hakkındaki düşüncelerini sorgulamak.	Mülakat
Ashby ve Schoon (2010)	Birleşik Krallık	Ailevi-sosyal altyapı, ergenlik dönemi kariyer beklentileri, eğitim hayatındaki performans ve yetişkinlik dönemi sosyal statü arasındaki ilişkileri incelemek.	Anket
Agarwala (2008)	Hindistan	Bir dizi faktörün Hindistan'daki işletme öğrencilerinin kariyer tercihlerine etkisini incelemek.	Anket
Handa, Patil ve Kate (2013)	Hindistan	Çalışanların kariyer tercihlerini etkileyen faktörleri incelemek.	Anket
Schweitzer ve diğ. (2014)	Kanada	Kariyer öncesi maaş beklentilerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmak	Anket

### 3. ARAŞTIRMA

Bu araştırma, para tutumunun kariyer hedefleri üzerindeki etkisini incelemek üzere gerçekleştirilmiştir.

#### 3.1. Örneklem

Farklı yaş, cinsiyet, gelir grubu, üniversite ve bölümlerden lisans öğrencilerinin örnekleme alındığı çalışmada veriler, online olarak ve basılı anketler öğrencilere dağıtılarak toplanmıştır. Çalışmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerde okuyan lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçme yöntemi olarak olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme kullanılmıştır. Anket, İstanbul'da Galatasaray Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi; Ankara'da Atılım Üniversitesi, İzmir'de İzmir Ekonomi Üniversitesi bünyesinde hukuk, işletme, ekonomi, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi, tıp, diş hekimliği, psikoloji, sosyoloji, edebiyat, felsefe, matematik, mühendislik, medya, reklamcılık, halkla ilişkiler bölümlerinde okumakta olan lisans öğrencilerine dağıtılmıştır. Dağıtılan binin üzerinde anketten 654 tanesi çalışmada kullanılabilmiş geçerli anketleri oluşturmaktadır.

#### 3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada kullanılan anket üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; yanıtlayanın yaşı, cinsiyeti, okuduğu lise, üniversite ve bölümünün yanı sıra, finans dersi alıp almadığı, aylık gelir ve harcama durumu gibi hususlara ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde katılımcılardan, mezuniyetleri sonrasında girecekleri ilk işle ilgili beklentilerini, kendileri için önemini ifade edecek şekilde birden beşe kadar sıralamaları istenmiştir (1: en önemli, 5: en önemsiz). 5 maddeden oluşan kariyer beklentilerinin tespitinde, Lau ve Pang'ın (1995) araştırmasından faydalanılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre, ilk iş seçiminde en çok dikkate alınan unsurlar şunlardır: (1) meslekî açıdan geliştirici olması, (2) terfi imkanı sağlayacak bir iş olması, (3) dolgun maaş, (4) kariyer planları ile uyumlu olması, (5) eğitim imkanları sağlaması. Anketin son bölümünde ise, Yamauchi ve Templar (1982)'a ait para tutumu ölçeğine yer verilmiş ve ölçeği oluşturan dört faktöre ait 29 ifade (Tablo 2) ankette rastgele karıştırılarak sunulmuştur. İfadeleri değerlendirmek amacıyla, uç noktaları « kesinlikle katılmıyorum » ve « kesinlikle katılıyorum » olan 5'li Likert ölçeği kullanılmıştır. Veri analizi aşamasında izlenen adımlar şunlardır:

1. Öncelikle, "Merkezi Limit Teoremine göre, anakütle dağılımları ne olursa olsun, örnek hacimleri yeteri kadar büyükse ( $n \geq 30$ ) örnek ortalamaların örnekleme dağılımları normal dağılıma uymaktadır." (Kalaycı, 2005: 73) savı benimsenmiş olup, yapılan uç değer analizinde ise veri setinden temizlenmesi gereken uç değerlere rastlanmamıştır.
2. Ardından tanımlayıcı istatistikler yardımıyla, verilerin özellikleri ortaya konmuştur.
3. Üçüncü aşamada, kariyer hedeflerinin ve para tutumlarının, aşağıdaki gruplar arasında farklılık gösterip, göstermedikleri incelenmiştir: (i) Kadınlar ve erkekler; (ii) Devlet üniversitelerinde veya özel üniversitelerde burslu okuyanlar ve özel üniversitelerde kısmi burslu veya bursuz okuyanlar; (iii) İşletme, ekonomi, vb. İİBF bölümlerinde okuyanlar ve diğer bölümlerde okuyanlar; (iv) Finans dersi almış olanlar ve finans dersi almamış olanlar; (v) Aylık gelir düzeyi 1 000 TL ve altında olanlar ve aylık gelir düzeyi 1 000 TL'nin üzerinde olanlar; (vi) Aylık harcama düzeyi 1 000 TL ve altında olanlar ve aylık harcama düzeyi 1 000 TL'nin üzerinde olanlar. Gruplar arasında ortalamalar açısından istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla t-testi uygulanmıştır.

**Tablo 2:** Yamauchi ve Templar (1982) Para Tutumu Ölçeği

<p><b>Güç/ prestij faktörü</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. İnsanların benim için birşeyler yapmalarını sağlamak için paramı araç olarak kullanabilirim.</li> <li>2. Kabul etmeliyim ki, başkalarını etkileyeceğini bildiğim şeyleri satın almak isterim.</li> <li>3. Tüm içtenliğimle söylemeliyim ki, başkalarını etkilemek için güzel eşyalara sahip olmak isterim.</li> <li>4. Para, başarının nihaî göstergesidir.</li> <li>5. Kabul etmeliyim ki, para kazanmaya başladığımda, ne kadar çok para kazandığımla övünebilirim.</li> <li>6. Beni tanıyanlar, insanların başarı göstergesi olarak, parasal durumlarına çok önem verdiğimi söylerler.</li> <li>7. Benden daha fazla parası olanlara daha çok saygı gösterdiğim söylenebilir.</li> <li>8. İnsanların başarılarını yaptıklarına göre değerlendirmem gerektiğini bilsem de, ne kadar paraya sahip oldukları benim için daha önemlidir.</li> <li>9. Sıklıkla, diğer insanların benden daha çok parası olup olmadığını anlamaya çalışırım.</li> </ol>
<p><b>Elde tutma-zaman faktörü</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>10. Para kazanmaya başladığımda, geleceğe yönelik finansal planlama yapacağım.</li> <li>11. Para kazanmaya başladığımda, geleceği düşünerek düzenli bir biçimde kenara para koyacağım.</li> <li>12. Para kazanmaya başlar başlamaz, ileri yaşlarım için para biriktirmeye başlayacağım.</li> <li>13. Para kazanmaya başladığımda, parasal durumumu düzenli olarak kontrol etmeyi düşünüyorum.</li> <li>14. Para kazanmaya başladığımda, bütçemi titizlikle kontrol ve takip edeceğim.</li> <li>15. Parasal konularda çok tedbirliyimdir.</li> <li>16. Ekonomik kriz durumlarında kullanabilmek için hazırda para bulundurmam gerektiğini düşünürüm.</li> </ol>
<p><b>Güvensizlik faktörü</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>17. Herhangi bir mal veya hizmeti satın aldıktan sonra fiyatı üzerinde çok konuşurum.</li> <li>18. Satın aldıktan sonra, aynı mal veya hizmeti başka bir yerden daha ucuza satın alabileceğimi fark edersem bu durum beni rahatsız eder.</li> <li>19. Herhangi bir mal veya hizmeti satın aldıktan sonra, aynısını başka bir yerden daha ucuza alabilirdim diye düşünürüm.</li> <li>20. Maddi gücümden bağımsız bir biçimde, herhangi bir mal veya hizmetin bedelini karşılayamayacağımı söylerim.</li> <li>21. Bir şey satın aldıktan sonra, fiyatından yakınırım.</li> <li>22. En temel ihtiyaçlarım için bile para harcarken tereddüt ederim.</li> <li>23. Önemli bir alışveriş yaptığımda, fiyat konusunda aldatıldığımdan şüphe duyarım.</li> </ol>
<p><b>Kaygı faktörü</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>24. Pazarlık etmekten vazgeçmem zordur.</li> <li>25. Bir indirimden faydalanmayınca kendimi rahatsız hissederim.</li> <li>26. Kendimi daha iyi hissetmek için para harcarım.</li> <li>27. Yeterince param olmadığımda gerginlik belirtileri gösteririm.</li> <li>28. Konu "para" olduğunda endişeli davranırım.</li> <li>29. Finansal açıdan güvende olmayacağımdan endişe ederim.</li> </ol>

Son olarak, çoklu lineer regresyon modeli kullanılarak, beş farklı kariyer hedefini etkileyen para tutumu faktörleri incelenmiştir. Bu amaçla, aşağıdaki denklemler kullanılmıştır.

$$K_1 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon$$

$$K_2 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon$$

$$K_3 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon$$

$$K_4 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon$$

$$K_5 = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon$$

Denklemlerde kullanılan simgelerin açıklamaları şöyledir: **K<sub>1</sub>** : Birinci kariyer bağımlı değişkeni (meslekî açıdan geliştirici bir iş olması); **K<sub>2</sub>** : İkinci kariyer bağımlı değişkeni (terfi imkanı sağlayacak bir iş olması); **K<sub>3</sub>** : Üçüncü kariyer bağımlı değişkeni (dolgun maaşlı bir iş olması); **K<sub>4</sub>** : Dördüncü kariyer bağımlı değişkeni (kariyer planları ile uyumlu bir iş olması); **K<sub>5</sub>** : Beşinci

kariyer bağımlı değişkeni (eğitim imkanları sağlayan bir iş olması); **X<sub>1</sub>** : "Güç / prestij" bağımsız değişkeni; **X<sub>2</sub>** : "Elde tutma / zaman" bağımsız değişkeni; **X<sub>3</sub>** : "Güvensizlik" bağımsız değişkeni; **X<sub>4</sub>** : "Kaygı" bağımsız değişkeni;  $\epsilon$  : Hata terimi. Analizlerin tamamı SPSS kullanılarak gerçekleştirilmiştir.



### 3.3. Araştırma Sonuçları

#### 3.3.1. Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları

Tablo 3'de yer alan tanımsal istatistik sonuçlarına göre, araştırmanın örneklemini yaşları 18 ila 28 yaşları arasında değişen, yaş ortalaması yaklaşık olarak 22 olan öğrenciler oluşturmaktadır. Anketi yanıtlayan 654 öğrencinin %55'i kadın, %45'i ise erkektir. Anket katılımcılarının %42'si devlet üniversitelerinde veya özel üniversitelerde tam burslu olarak; %58'i ise, özel üniversitelerde %50 veya %25 burslu veya burssuz olarak eğitim görmektedirler. Ankete katılan öğrencilerin %61'i iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin (İİBF) herhangi bir bölümünde, %39'u ise mühendislik, sağlık bilimleri, tıp, hukuk, psikoloji, sosyoloji, edebiyat, felsefe, medya/iletişim alanlarında lisans eğitimi almaktadırlar. %80'i finans dersi almış, kalan %20'si ise almamış durumda olan örneklemin aylık ortalama geliri 1 000 – 2 000 TL aralığında iken, aylık ortalama harcama tutarı da yine aynı aralıktadır. Anketi yanıtlayan öğrencilerin %36'sı mesleki açıdan geliştirici olmasını, %8'i sunulan terfi imkanlarını, %13'ü dolgun maaşı, %36'sı kariyer planlarına uygunluğu, %7'si ise sağlanan eğitim imkanlarını kariyer tercihlerinde en önemli kriter olarak görmektedir. Oysa Lau ve Pang (1995) yaptıkları araştırmada, mesleki gelişimi takiben sırasıyla terfi imkanları, dolgun maaş, kariyer planlarına uygunluk ve son olarak da sunulan eğitim olanaklarının önemsendiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, bu çalışmanın sonuçları, Lau ve Pang (1995)'in ulaştığı sonuçlardan kısmen ayrılmaktadır. Para tutumuna ilişkin ifadeler incelendiğinde elde edilen sonuçlar şöyle özetlenebilir: Katılımcıların büyük çoğunluğu, parayı güç / prestij simgesi olarak görmediklerini ifade etmektedirler ve finansal planlar ve birikim yapma eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Öte yandan, katılımcıların parasal konularda güvensizlik hissi taşıyıp taşımadıklarına ve parasal kaygılar bağlamındaki durumlarına ilişkin bir genelleme yapmak mümkün değildir. Zira, yanıtlar "ne katılıyorum, ne katılmıyorum" yanıtı etrafında yoğunlaşmaktadır.

#### 3.3.2. T-testi Sonuçları

Analizin bu aşamasında, kariyer hedeflerinin ve para tutumlarının, kadınlar ve erkekler; devlet üniversitesinde / özel üniversitede tam burslu ve özel üniversitede kısmi burslu / burssuz okuyanlar; İİBF bölümlerinde okuyanlar ve diğer bölümlerde okuyanlar; finans dersi almış olanlar ve almamış olanlar; aylık gelir düzeyi 1 000 TL ve altında olanlar ve aylık gelir düzeyi 1 000 TL'nin üzerinde olanlar; aylık harcama düzeyi 1 000 TL

ve altında olanlar ve aylık harcama düzeyi 1 000 TL'nin üzerinde olanlar arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir. Bu amaçla, t-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- **Cinsiyet:** Tablo 4'de görüldüğü üzere, yalnızca güç / prestij, elde tutma / zaman ve kaygı değişkenleri bağlamında kadın ve erkekler istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Sonuçlar, erkeklere göre kadınların parayı bir güç ve prestij sembolü olarak görme eğilimlerinin daha düşük olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan, kadınların para konusunda daha tutumlu ve finansal planlamaya daha eğilimli oldukları, ancak parasal konularda daha endişeli davrandıkları sonuçlarına da ulaşılmaktadır. Oleson (2004) erkeklerin bütçe ve finansal planlamaya kadınlardan daha meyilli, kadınların ise parasal konularda daha kaygılı olduklarını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, çalışmamızın sonuçları Oleson'un (2004) sonuçları ile, elde tutma-zaman faktörü üzerinden ayrılmakta, kaygı faktörü üzerinden ise paralellik göstermektedir.
- **Üniversite:** Tablo 5'de görüldüğü üzere, devlet üniversitelerinde veya özel üniversitelerde tam burslu olarak okuyan öğrenciler ile özel üniversitelerde kısmi burslu veya burssuz okuyanlar öğrenciler arasında, kariyer hedefleri ve para tutumu açısından istatistiki olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir.
- **Bölüm:** Tablo 6'da görüldüğü gibi, kariyer değişkenlerinden; seçilecek işin mesleki açıdan geliştirici olması, terfi imkanı sağlayacak bir iş olması ve kariyer planları ile uyumlu olması; para tutumu değişkenlerinden ise güvensizlik ve kaygı değişkenleri ele alındığında, İİBF öğrencilerinin tutumları diğerlerinden istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. İİBF bölümlerinde okuyan öğrencilerin, seçecekleri işin mesleki açıdan geliştirici ve kariyer planları ile uyumlu bir iş olmasına diğer bölümlerde okuyarlardan daha çok, terfi imkanı sağlayan bir iş olmasına ise daha az önem verdikleri görülmektedir. Öte yandan, İİBF öğrencilerinin parasal konularda daha güvensiz ve kaygılı oldukları sonucuna da ulaşılmıştır.

- **Finans:** Tablo 7'de görüldüğü üzere, finans dersi almış ve almamış öğrenciler, tek bir değişken üzerinden istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadırlar. Finans dersi almamış olanların, seçecekleri işin terfi imkanı sağlayacak bir iş olmasına diğerlerinden daha fazla önem verdikleri görülmektedir.
- **Aylık Gelir ve Aylık Harcama:** Tablo 8 ve 9'da görüldüğü gibi aylık gelir ve harcama düzeyleri 1 000 TL'nin altında olan öğrenciler ile üstünde olanlar, kariyer hedefleri ve para tutumu değişkenleri açısından istatistiki olarak anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadırlar.

**Tablo 3:** Tanımlayıcı İstatistikler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma	Çarpıklık	Basıklık
Yaş	18	28	21,69	1,88	0,17	-0,06
Cinsiyet	1	2	1,45	0,50	0,20	-1,97
Üniversite	1	2	1,58	0,49	-0,31	-1,91
Bölüm	1	2	1,39	0,49	0,45	-1,81
Finans	1	2	1,20	0,40	1,48	0,18
Aylık gelir	1	2	1,51	0,50	-0,04	-2,00
Aylık harcama	1	2	1,43	0,50	0,30	-1,92
Kariyer <sub>1</sub>	1	5	2,23	1,20	0,64	-0,69
Kariyer <sub>2</sub>	1	5	3,44	1,20	-0,42	-0,75
Kariyer <sub>3</sub>	1	5	3,15	1,34	-0,06	-1,17
Kariyer <sub>4</sub>	1	5	2,33	1,28	0,52	-0,95
Kariyer <sub>5</sub>	1	5	3,84	1,32	-0,79	-0,66
Güç/ prestij	1	5	2,26	0,74	0,74	0,50
Elde tutma / zaman	1	5	3,76	0,74	-0,89	1,22
Güvensizlik	1	5	2,80	0,62	0,09	0,22
Kaygı	1	5	2,91	0,64	0,07	0,09

**Cinsiyet** : Kadın "1", Erkek "2" olarak kodlanmıştır.

**Üniversite** : Devlet üniversitesi ve özel üniversitede tam burslu okuyanlar "1", Diğerleri "2" olarak kodlanmıştır.

**Bölüm** : İİBF "1", Diğerleri "2" olarak kodlanmıştır.

**Finans** : Finans dersi almış olanlar "1", Finans dersi almamış olanlar "2" olarak kodlanmıştır.

**Aylık gelir ve aylık harcama** : 1 000 TL ve altında olanlar "1", 1 000 TL'nin üzerinde olanlar "2" olarak kodlanmıştır.

**Kariyer<sub>1,2,3,4,5</sub>** : "1" en önemli, "5" en önemsiz olacak şekilde "1"den "5"e kadar kodlanmıştır.

**Güç/ prestij, Elde tutma / zaman, Güvensizlik, Kaygı** : Kesinlikle katılmıyorum "1", Katılmıyorum "2", Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum "3", Katılıyorum "4", Kesinlikle Katılıyorum "5" olarak kodlanmıştır.

**Tablo 4:** T-testi Sonuçları (Cinsiyet)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,24	3,49	3,20	2,25	3,81	2,19	3,85	2,80	2,99
Ortalama (2)	2,21	3,38	3,10	2,43	3,88	2,34	3,65	2,81	2,82
Std. sapma (1)	1,21	1,21	1,30	1,26	1,31	0,72	0,67	0,62	0,63
Std. sapma (2)	1,18	1,19	1,38	1,29	1,34	0,75	0,80	0,63	0,65
t	0,327	1,211	0,965	-1,841	-0,671	-2,662	3,440	-0,088	3,366
Sig. (2-tailed)	0,743	0,226	0,335	0,066	0,502	<b>0,008***</b>	<b>0,001***</b>	0,930	<b>0,001***</b>

\* : p < 0.05

\*\* : p < 0.01

\*\*\*

:: p < 0.001

**Tablo 5:** T-testi Sonuçları (Üniversite)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,20	3,48	3,23	2,29	3,79	2,24	3,77	2,82	2,96
Ortalama (2)	2,25	3,41	3,10	2,36	3,88	2,27	3,75	2,79	2,88
Std. sapma (1)	1,20	1,22	1,31	1,27	1,32	0,71	0,72	0,61	0,63
Std. sapma (2)	1,20	1,19	1,35	1,29	1,33	0,75	0,75	0,64	0,65
t	-0,537	0,727	1,317	-0,648	-0,800	-0,590	0,217	0,519	1,694
Sig. (2-tailed)	0,592	0,468	0,188	0,517	0,424	0,555	0,828	0,604	0,091

**Tablo 6:** T-testi Sonuçları (Bölüm)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,33	3,25	3,11	2,42	3,89	2,30	3,78	2,86	2,97
Ortalama (2)	2,06	3,73	3,23	2,20	3,77	2,19	3,72	2,71	2,83
Std. sapma (1)	1,21	1,24	1,36	1,32	1,34	0,72	0,74	0,64	0,65
Std. sapma (2)	1,16	1,07	1,29	1,21	1,29	0,76	0,73	0,59	0,63
t	2,852	-5,054	-1,108	2,170	1,071	1,951	0,950	2,975	2,649
Sig. (2-tailed)	<b>0,004***</b>	<b>0,000***</b>	0,268	<b>0,030*</b>	0,285	0,051	0,342	<b>0,003***</b>	<b>0,008***</b>

\* : p < 0.05      \*\* : p < 0.01      \*\*\* : p < 0.001

**Tablo 7:** T-testi Sonuçları (Finans)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,26	3,37	3,14	2,34	3,89	2,25	3,76	2,82	2,92
Ortalama (2)	2,11	3,73	3,21	2,28	3,66	2,26	3,76	2,74	2,90
Std. sapma (1)	1,20	1,20	1,33	1,30	1,33	0,72	0,76	0,63	0,65
Std. sapma (2)	1,18	1,17	1,38	1,19	1,30	0,79	0,65	0,58	0,62
t	1,244	-3,134	-0,542	0,526	1,769	-0,087	0,051	1,431	0,327
Sig. (2-tailed)	0,214	<b>0,002***</b>	0,588	0,599	0,077	0,931	0,960	0,153	0,744

\* : p < 0.05      \*\* : p < 0.01      \*\*\* : p < 0.001

**Tablo 8:** T-testi Sonuçları (Aylık Gelir)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,20	3,49	3,13	2,39	3,78	2,21	3,80	2,85	2,92
Ortalama (2)	2,25	3,40	3,18	2,27	3,90	2,30	3,72	2,76	2,91
Std. sapma (1)	1,18	1,19	1,36	1,32	1,32	0,73	0,73	0,61	0,66
Std. sapma (2)	1,21	1,21	1,32	1,24	1,32	0,74	0,75	0,64	0,63
t	-0,517	0,984	-0,434	1,181	-1,100	-1,493	1,253	1,804	0,229
Sig. (2-tailed)	0,605	0,326	0,664	0,238	0,272	0,136	0,211	0,072	0,819

**Tablo 9:** T-testi Sonuçları (Aylık Harcama)

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>	X <sub>1</sub>	X <sub>2</sub>	X <sub>3</sub>	X <sub>4</sub>
Ortalama (1)	2,17	3,51	3,17	2,36	3,77	2,21	3,80	2,84	2,92
Ortalama (2)	2,30	3,34	3,13	2,29	3,94	2,31	3,71	2,75	2,90
Std. sapma (1)	1,15	1,16	1,37	1,32	1,32	0,73	0,72	0,60	0,64
Std. sapma (2)	1,26	1,24	1,29	1,23	1,32	0,74	0,76	0,65	0,65
T	-1,419	1,774	0,419	0,750	-1,552	-1,731	1,570	1,863	0,454
Sig. (2-tailed)	0,156	0,077	0,675	0,453	0,121	0,084	0,117	0,063	0,650



### 3.3.3. Çoklu Lineer Regresyon Analizi Sonuçları

Çoklu lineer regresyon modeli kullanılarak, beş farklı kariyer hedefini etkileyen para tutumu faktörleri incelendiğinde elde edilen sonuçlar Tablo 10'da yer almaktadır.

**Tablo 10:** Regresyon Analizi Sonuçları

	K <sub>1</sub>	K <sub>2</sub>	K <sub>3</sub>	K <sub>4</sub>	K <sub>5</sub>
<b>_cons</b>	1.345 (0.322)	4.233 (0.325)	4.236 (0.357)	2.053 (0.351)	3.114 (0.360)
<b>X<sub>1</sub></b>	<b>0.217***</b> (0.075)	<b>-0.296***</b> (0.075)	<b>-0.309***</b> (0.083)	<b>0.172**</b> (0.081)	<b>0.222***</b> (0.083)
<b>X<sub>2</sub></b>	0.047 (0.069)	-0.096 (0.070)	-0.032 (0.077)	0.005 (0.075)	0.077 (0.077)
<b>X<sub>3</sub></b>	<b>-0.238**</b> (0.094)	0.131 (0.095)	<b>0.265**</b> (0.105)	0.053 (0.103)	<b>-0.207**</b> (0.105)
<b>X<sub>4</sub></b>	<b>0.304***</b> (0.094)	-0.045 (0.095)	<b>-0.346***</b> (0.104)	-0.095 (0.102)	<b>0.177*</b> (0.105)
<b>R<sup>2</sup></b>	0.042	0.029	0.055	0.009	0.022

\*\*\*: 0.01

\*\* : 0.05

\* : 0.10

Standart hatalar parantez içinde verilmiştir.

İlk regresyon denkleminde, birinci kariyer bağımlı değişkeni olan işin meslekî açıdan geliştirici olmasına atfedilen önemin, hangi para tutumu değişkenleriyle arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Güç-prestij ve kaygı bağımsız değişkenlerinin katsayılarının %99 anlamlılık seviyesinde ve doğru orantılı, güvensizlik bağımsız değişkeninin ise istatistiki olarak %95 anlamlılık seviyesinde ve ters yönlü ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler ile parasal konulardaki kaygı düzeyleri yüksek olan bireylerin, kariyer seçimlerinde işin meslekî açıdan geliştirici olmasına diğer kriterlerden daha az önem atfettikleri anlamına gelmektedir. Parasal konularda güvensizlik duygusunu daha yoğun düzeyde yaşayanlar ise, seçtikleri işin meslekî açıdan geliştirici olmasını daha çok önemsemektedirler.

İkinci regresyon denkleminde, ikinci kariyer bağımlı değişkeni olan terfi imkanı sağlayacak bir iş olmasına verilen önemin, yalnızca güç-prestij bağımsız değişkeni ile arasında %99 anlamlılık düzeyinde negatif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler, seçtikleri işin terfi imkanı sağlayacak bir iş olmasını daha çok önemsemektedirler.

Üçüncü regresyon denkleminde, seçilen işin dolgun maaşlı olmasına atfedilen önemi ifade eden bağımlı değişkenin, birinci regresyon denkleminde olduğu gibi güç-prestij, güvensizlik ve kaygı bağımsız değişkenleri

ile arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler ile parasal kaygıları daha yoğun olan bireyler, çalışacakları işin dolgun maaşlı olmasını daha çok önemsemektedirler. Dolgun maaş ve güvensizlik değişkeni arasında bulunan pozitif yönlü ilişki ise, parasal konularda güvensizlik hissi yoğun olan bireylerin, seçtikleri işin dolgun maaşlı olmasını daha az önemsediklerini göstermektedir.

Dördüncü regresyon denkleminde, dördüncü kariyer bağımlı değişkeni olan kariyer planları ile uyumlu bir iş olmasına verilen önemin, yalnızca güç-prestij bağımsız değişkeni ile arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenlerin, seçtikleri işin kariyer planları ile uyumlu bir iş olmasını, diğer kriterlerden daha az önemsedikleri anlamına gelmektedir.

Beşinci regresyon denkleminde, seçilen işin eğitim imkanları sağlayan bir iş olmasına atfedilen önemi ifade eden bağımlı değişkenin, birinci regresyon denkleminde olduğu gibi güç-prestij, güvensizlik ve kaygı bağımsız değişkenleri ile arasında istatistiki olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler ile parasal kaygıları daha yoğun olan bireyler, çalışacakları işin eğitim imkanları sağlayan bir iş olmasını daha az önemsemektedirler. Buna karşın, parasal konularda güvensizlik hissi taşıyanlar için çalıştıkları işin eğitim imkanları sağlayan bir iş olması önem arz etmektedir.

Regresyon denklemlerinde  $R^2$  değerlerinin düşük olması, bağımlı değişkenleri açıklayan başka faktörlerin de olduğunu göstermekle birlikte, sosyal bilimler alanındaki çalışmalarda  $R^2$  değerinin düşük çıkması beklenen bir durumdur.

#### 4. SONUÇ

Gençlerin "kariyer" gibi çok önemli ve hassas bir konudaki tercihleri, yalnızca kendi özel yaşamlarındaki refah ve mutluluk düzeyleri açısından değil, içinde yaşadıkları ülkenin, hatta dünyanın genel olarak sosyal ve ekonomik refahının gelişimi açısından da büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla, bireylerin, özellikle de dünyanın geleceğini şekillendirecek olan gençlerin, hedonik güdülerini mi, yoksula toplumsal duyarlılıklarını mı ön planda tuttukları; daha zengin olmayı mı, yoksula daha bilgili ve dünyaya faydalı bir insan olmayı mı öncelikledikleri ve hayattaki tercihlerini bunlardan hangilerinin belirlediği son derece hassas ve önemli konulardır. Yalnızca maddi kaygılar, kişisel hırslar ve bireysel ihtiyaçlar doğrultusunda geleceğini yönlendiren bir neslin, ne yaşadığı ülkeye, ne de dünyaya olumlu bir katkısı olmayacağı açıktır. Ülkelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerinin en önemli belirleyicilerinden biri insan faktörü olduğuna göre, bir toplumu oluşturan insanların gerek eğitim seviyesi, gerekse hayattan beklentilerini belirleyen unsurlar, dünyanın geleceğinin yönünü de belirleyecektir. Hayatta maddi değerleri ve kişisel çıkarları ön planda tutan insanların çoğunlukta olmaya devam ettiği bir dünyanın insanlık için hazırladığı geleceğin neye benzeyebileceği, bugün en çok tartışılan konulardan biridir.

Bu kapsamda yürütülen bu çalışmanın amacı, para tutumunun kariyer hedefleri üzerindeki etkisini incelemektir. Para tutumu ölçeği olarak Yamauchi ve Templer'a ait ölçeğin kullanıldığı, kariyer hedeflerinin tespitinde ise Lau ve Pang'ın kariyer hedefleri üzerine gerçekleştirdikleri çalışmadan esinlenildiği bu çalışmada, anket yöntemi kullanılmıştır. Farklı üniversite ve bölümlerden 654 lisans öğrencisinden toplanan anketlerden elde edilen veriler, ortalama farkları ve çoklu lineer regresyon modeli kullanılarak analiz edilmiştir.

Analizler sonucunda, anketi yanıtlayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun parayı güç / prestij simgesi olarak görmedikleri, finansal planlar ve birikim yapma eğilimlerinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir. İİBF bölümlerinde okuyan öğrencilerin, seçecekleri işin mesleki açıdan geliştirici ve kariyer planları ile uyumlu bir iş olmasına diğer bölümlerde okuyanlardan daha çok, terfi imkanı sağlayan bir iş olmasına ise daha az önem verdikleri görülmektedir. Öte yandan, İİBF öğrencilerinin parasal konularda daha güvensiz ve kaygılı oldukları sonucuna da ulaşılmıştır. Çoklu lineer regresyon modeli kullanılarak yapılan analizler sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

- Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenlerin, seçtikleri işin terfi imkanı sağlayacak bir iş olmasını daha çok önemsedikleri, kariyer planları ile uyumlu olmasını ise diğer kriterlerden daha az önemsedikleri;
- Paranın güç ve prestij sembolü olduğunu düşünenler ile parasal konulardaki kaygı düzeyleri yüksek olan bireylerin, kariyer seçimlerinde işin meslekî açıdan geliştirici olmasına ve eğitim imkanları sağlanmasına diğer kriterlerden daha az önem atfettikleri, çalışacakları işin dolgun maaşlı olmasını ise daha çok önemsedikleri;
- Parasal konularda güvensizlik duygusunu daha yoğun düzeyde yaşayanların, seçtikleri işin meslekî açıdan geliştirici olmasını, eğitim imkanları sağlanmasını daha çok, dolgun maaşlı olmasını ise daha az önemsedikleri.

Bu araştırmanın sonucunda ulaştığımız bulguların, ülkemiz gençliğini temsil eden bir grup öğrencinin büyük çoğunluğunun parayı güç ve prestij simgesi olarak görmedikleri ve finansal planlar ve birikim yapma eğilimlerinin yüksek olduğu bulguları, Türkiye'nin geleceği açısından sevindirici ve umut verici olarak değerlendirilebilir.

Bu alanda, Türkiye'de yapılmış sınırlı sayıda çalışmadan biri olması sebebiyle önem arz eden bu çalışmanın sonuçlarından, işverenler, kariyer danışmanlığı ve rehberlik alanındaki uzmanlar faydalanabilirler.

#### KAYNAKÇA

Agarwala, T. (2008). Factors influencing career choice of management students in India. *Career Development International*, 13(4), 362-376.

Ashby, J. S. ve Schoon, I. (2010). Career success: The role of teenage career aspirations, ambition value and gender in predicting adult social status and earnings. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 350-360.

- Beutler, I. F. ve Gudmunson, C.G. (2012). New adolescent money attitude scales: Entitlement and conscientiousness. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 23(2), 18-31.
- Bhardwaj, S. ve Bhattacharjee, K. (2010). Modeling money attitudes to predict loan default. *The IUP Journal of Bank Management*, 9, 12-20.
- Bonsu, S. K. (2008). Ghanaian attitudes towards money in consumer culture. *International Journal of Consumer Studies*, 32(2), 171-178.
- Engelberg, E. ve Sjöberg, L. (2006). Money attitudes and emotional intelligence. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(8), 2027-2047.
- Furnham, A. (1984). Many sides of the coin: The psychology of money usage. *Personality and Individual Differences*, 5(5), 501-509.
- Greco, T. H. (2001). *Money: Understanding and creating alternatives to legal tender*. Vermont: Chelsea Green Publishing.
- Handa, A., Patil, S. ve Kate, N. (2013). Analyzing the factors affecting career choices of professionals. *International Journal of Organizational Behaviour & Management Perspectives*, 2(4), 574-580.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Keller, C. ve Siegrist, M. (2006). Money attitude typology and stock investment. *The Journal of Behavioral Finance*, 7(2), 88-96.
- Khare, A. (2014). Money attitudes, materialism, and compulsiveness: Scale development and validation. *Journal of Global Marketing*, 27, 30-45.
- Lau, A. ve Pang, M. (1995). Undergraduates' career perceptions and first job needs in Hong Kong. *International Journal of Career Management*, 7(3), 14-24.
- Lent, R. W., Brown, S.D., Talleyrand, R., Mcpartland, E.B., Davis, T. ve Chopra, S. B., Alexander, M.S., Suthakaran, V. ve Chai, C.M. (2002). Career choice barriers, supports, and coping strategies: College students' experiences. *Journal of Vocational Behavior*, 60(1), 61-72.
- Li, D., Jiang, Y., An, S., Shen, Z. ve Jin, W. (2009). The influence of money attitudes on young chinese consumers' compulsive buying. *Young Consumers*, 10(2), 98-109.
- Lim, V. K.G. ve Teo, T.S.H. (1997). Sex, money and financial hardship: An empirical study of attitudes towards money among undergraduates in Singapore. *Journal of Economic Psychology*, 18, 369-386.
- McClean, E. R., Smits, S.J. ve Tanner, J. R. (1996). The importance of salary on job and career attitudes of information systems professionals, *Information & Management*, 30, 291-299.
- Monteiro, D. L. C, Penalzoza, V., Pinto, F. R., Del Carmen Denegri Coria, M. ve Calderon, L. M. O. (2015). Attitudes towards money and motivational orientation to work in brazilian young workers. *Contaduría y Administración*, 60(1), 11-30.
- Oleson, M. (2004). Exploring the relationship between money attitudes and Maslow's hierarchy of needs. *International Journal of Consumer Studies*, 28(1), 83-92.
- Özbilgin, M., Küskü, F. ve Erdoğan, N. (2005). Explaining influences on career "choice": The case of MBA students in comparative perspective. *The International Journal of Human Resource Management*, 16(11), 2000-2028.
- Price, D. Z. (1968). A technique for analyzing the economic value system. *Journal of Marriage and the Family*, 30(3), 467-472.
- Roberts, J. A. ve Jones, E. (2001). Money attitudes, credit card use, and compulsive buying among american college students. *Journal of Consumer Affairs*, 35(2), 213-240.
- Roberts, J. A. ve Sepulveda, C. J. (1999). Demographics and money attitudes: A test of Yamauchi and Templer's (1982) money attitude scale in Mexico. *Personality and Individual Differences*, 27, 19-35.
- Schweitzer, L., Lyons, S., Kuron, L.K.J. ve NG, E.S.W. (2014). The gender gap in pre-career salary expectations: A test of five explanations. *Career Development International*, 19(4), 404-425.
- Taneja, R. M. (2012). Money attitude - an abridgement. *Researchers World Journal of Arts, Science & Commerce*, 3(3), 94-98.
- Tang, T. L. (1992). The meaning of money revisited. *Journal of Organizational Behavior*, 13, 197-202.
- Tang, T. L. ve Chiu, R.K. (2003). Income, money ethic, pay satisfaction, commitment, and unethical behavior: Is the love of money the root of evil for Hong Kong employees? *Journal of Business Ethics*, 46, 13-30.
- Tang, T.L.P., Tang, D.S.H. ve Luna-Arocas, R. (2005). Money profiles: The love of money, attitudes, and needs. *Personnel Review*, 34(5), 603-618.
- Tomlinson, M. (2007). Graduate employability and student attitudes and orientations to the labour market. *Journal of Education and Work*, 20(4), 285-304.
- Wong, J. (2010). An analysis of money attitudes: Their relationships & effects on personal needs, social identity and emotions. *Journal of Leadership, Accountability and Ethics*, 8(1), 57-64.
- Yamauchi, K. T. ve Templer, D.I. (1982). The development of a money attitude scale. *Journal of Personality Assessment*, 46 (5), 523-528.